

STATSFORVALTEREN I NORDLAND
Postboks 1405
8002 BODØ

Deres ref:
Vår ref: 2023/149011
Dato: 07.09.2023
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

INNSIGELSE OG FAGLIGE RÅD TIL HØRINGSINNSPILL PÅ KOMMUNEPLANENS AREALDEL FOR MELØY KOMMUNE

Vi viser til kystzoneplanen til høring 1. september 2023, deres ref: 51/22.

Innsigelsen oversendes med dette til Statsforvalteren i Nordland for samordning og utsending av felles høringsbrev.

Mattilsynets rolle i plansaker- Nasjonale forventninger

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027](#) gir klare forventninger til Mattilsynets bidrag i plansaker. Det forventes at berørte myndigheter gir tidlige og tydelige signaler om viktige interesser og hensyn i kommunale planprosesser. Kystsonen er i veilederen omtalt under økende press, og oppdaterte planer er avgjørende for å sikre en bærekraftig utvikling av akvakulturnæringen. Lokalisering av nye områder for akvakultur må vurderes i et regionalt og interkommunalt perspektiv.

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for forhold som blant annet angår planter, fisk, dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans til arealplaner har Mattilsynet i oppgave å bidra til at arealplanen ivaretar nasjonale og regionale interesser innenfor områdene:

- i. drikkevann
- ii. plantehelse
- iii. fiskehelse/fiskevelferd
- iv. dyrehelse/dyrevelferd

I uttalelse til kystzoneplaner vurderer vi spesielt hensynet til fiskehelse og fiskevelferd hos akvakulturdyr, men også hensynet til villfisk. Både påvirkning av anadrome arter og annen villfisk er noe som må hensyntas av sektormyndighetene ved vurdering av søknader om etablering, jf. lov 19.06.2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).

Mattilsynet fremmer innsigelse på avsatte områder for akvakultur

I henhold til lov 27.06.2008 nr. 71 om planleggings og byggesaksbehandling (pbl) §§ 11-16 jf. 5-4 kan Mattilsynet fremme innsigelse i planforslag.

Av pbl § 5-4 første ledd følger det at «Berørt statlig og regionalt organ kan fremme innsigelse til forslag i kommuneplanens arealdel og reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde». Mattilsynet er statlig sektormyndighet for fiskehelse og fiskevelferd med ansvar for å ta vare på nasjonale og regionale føringer i plansaker som kan påvirke fiskehelse og fiskevelferd.

For å fremme forebygging og bekjempelse av dyresykdommer som kan overføres til dyr eller mennesker, jf. forskrift 06.04.2022 nr. 631 om dyrehelse (dyrehelseforskriften) § 1 er det viktig at det legges vekt på kunnskap om strømforhold og avstand til vassdrag. Det skal også hensyntas annen akvakulturrelatert virksomhet og andre former for grupperinger av akvakulturanlegg som har betydning for smitterisiko i vurderingen av om akvakulturanlegget eller grupper av akvakulturanlegg utgjør en uakseptabel risiko for spredning av sykdom. Dette fremgår av forskrift 05.04.22 nr. 624 som utfyller dyrehelseforskriften med bestemmelser om krav til biosikkerhet ved godkjenning av akvakulturanlegg og forflytninger av akvatiske dyr mv (akvabiosikkerhetsforskriften) § 6. Når det gjelder **fiskevelferd** legger Mattilsynet vekt på lokalitetens egnethet når det gjelder strømforhold og vannkvalitet. Reglene for dette fremgår av forskrift 17.06.2008 nr. 823 om etablering og utvidelse av akvakulturanlegg, zooutikker m.m. (etableringsforskriften) § 7.

Mattilsynet ser det som nødvendig å fremme innsigelse til denne planen fordi:

- Planen tar ikke høyde for at områder må holdes fri for akvakulturaktivitet for å sikre at brønnbåter har områder de kan gå åpen, i tilfeller med dårlig vær.
- Planen tar ikke høyde for at større tetthet av anlegg og høyere total biomasse med fisk i et område øker risikoen for spredning av sykdommer.

For at Mattilsynet skal trekke innsigelsen må områdene AKV1 (Mollvika) og AKV9 (mellom Vassdalsvika og Sandvika) tas ut av arealplan.

Mattilsynets vurderinger

Områdestruktur og biosikkerhet

Et viktig forebyggende tiltak som bidrar til bedre fiskehelse og fiskevelferd er regelmessig koordinert brakklegging av grupper av anlegg, samt god avstand mellom anlegg som ikke har koordinert brakklegging. Koordinert brakklegging vil si at noen lokaliteter brakklegges (er tømt for fisk og vasket ned) i samme tidsrom mellom hver produksjon. Ved koordinert brakklegging vil et større område bli «nullstilt» med hensyn til ulike smittestoff. Videre er det viktig å sikre god nok avstand mellom de ulike brakkleggingsgruppene til at avstanden kan fungere som en smittebarriere mellom gruppene.

Per dag kreves det som hovedregel koordinert brakklegging dersom lokaliteter ligger nærmere hverandre enn 5 km. Denne avstanden kan være lengre eller kortere, ut fra de miljømessige forholdene. Dette følger av Mattilsynets retningslinje for etableringssøknader.

Mattilsynet ser det som hensiktsmessig at nye lokaliteter som etableres innlemmes i allerede eksisterende brakkleggingsområder, dersom avstander og miljøforhold tilsier det. Ved fastsettelse av ny arealplan er det viktig at hensynet til områdestruktur vektlegges.

Et viktig tiltak for å forebygge spredning av sykdom og lus er å ha tilstrekkelige avstander mellom akvakulturanlegg eller grupper av akvakulturanlegg. Erfaring viser at det er vanskelig å få nærliggende akvakulturanlegg til å ha koordinert drift når det er ulike aktører som drifter de ulike anleggene.

Beredskap

Kapasitet hos brønnbåter og slakterier:

I region nord har vi de siste årene opplevd mange utbrudd av den smittsomme laksesykdommen ILA (infeksiøs lakseanemi) på laks i oppdrettsanlegg. Erfaringer har vist oss sårbarhet ved høy produksjon og utfordringer med logistikk og kapasitet. Dette er en viktig del av oppdretternes beredskap, men vi registrerer blant annet at brønnbåt- og slaktekapasitet ikke er tilstrekkelig når

uhellet rammer. Dette gjelder særlig når flere rammes samtidig. På generelt grunnlag er Mattilsynet derfor skeptisk til en økning i produksjon uten at nødvendig beredskap styrkes samtidig.

Bevaring av områder som kan benyttes til vannbytte for brønnbåter:

Ved blant annet transport av fisk fra vernesone for ILA, pålegger Mattilsynet brønnbåtene å kjøre lukket. Det vil si at de ikke har lov til å ta inn friskt vann eller slippe ut vann fra brønnrommene hvor fisken står underveis i transporten. Formålet er å forhindre smittespredning. Det er begrenset hvor lenge en brønnbåt kan kjøre lukket og samtidig opprettholde god vannkvalitet for fisken. Som regel er det behov for vannbytte underveis. Vannbytte tillates utført i områder med god avstand til omkringliggende lokaliteter hvor det er lav risiko for smittespredning, eller ute ved grunnlinjen.

I tilfelle dårlig vær er det få skjermede områder i Meløy som kan benyttes. Ved tidligere tilfeller av ILA har Mattilsynet tillatt åpen transport i Støttfjorden, og i området mellom Vågaholmen og Røddøya. Sistnevnte område er ikke aktuelt mer på grunn av etablering av landbasert anlegg på Indre Rosøy.

For at lukket transport skal være gjennomførbart framover er det viktig at enkelte områder holdes fri for nye anlegg. Dette er viktig for at næringen skal kunne opprettholde en beredskap framover.

Lakselus

Mattilsynets hovedkontor har i flere klagesaksbehandlinger gitt avslag på etablering/utvidelse av lokaliteter, med bakgrunn i tre luseoverskridelser eller mer per produksjonssyklus.

Enhver utvidelse av biomasse på et anlegg vil kunne utgjøre en økt risiko for smitte. Mattilsynets oppgave er å vurdere om økt risiko er akseptabel eller uakseptabel i den enkelte saken. Når det søkes om utvidelse av et eksisterende anlegg legger vi vekt på erfaringer fra de siste års tilsyn med det aktuelle anlegget, samt registrerte driftsdata. Når det søkes om etablering av nye anlegg legger vi blant annet vekt på erfaringer fra de siste års drift på nærliggende anlegg.

Mattilsynet legger til grunn at tre luseoverskridelser i en produksjonssyklus tilsier at det er utfordrende å overholde regelverket med den gitte biomassen i det gitte området. Antallet lusebehandlinger som har vært nødvendig å gjennomføre inngår også i vurderingen, ettersom gjentatte behandlinger med dagens behandlingsmetoder som regel medfører en belastning for fisken. Behandling mot lakselus er i dag én av hovedårsakene til dødelighet blant oppdrettslaks.

Generelle betraktninger rundt økt antall fisk i sjøen

Flere lokaliteter og utsett av mer fisk betyr ikke nødvendigvis en tilsvarende økning i produksjon. Dette fordi økte utfordringer med lakselus og sykdom kan medføre at en høyere andel av utsatt fisk dør før slakt. Hvis man derimot klarer å redusere dødeligheten, vil det i seg selv innebære både økt produksjon og bedre fiskevelferd.

Mattilsynet har erfart at utarbeidelse av en god områdestruktur er ett tiltak som kan bidra til å opprettholde kontroll med lakselus og sikre at en høyere andel fisk går til slakt. På et tidspunkt vil vi likevel nærme oss et metningspunkt for den totale bæreevnen for oppdrett i kyst- og fjordområdene våre, både miljø- og smittemessig. Det er derfor viktig at det jevnlig gjøres en evaluering og revidering av områdeplanen med tanke på den totale bæreevnen.

Føringer på området for fiskehelse og fiskevelferd

Matloven

Formålet med loven er å sikre helsemessig trygge næringsmidler og fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn langs hele produksjonsskjeden, samt ivareta miljøvennlig produksjon. Loven skal videre fremme god plante- og dyrehelse. Når det gjelder ivaretagelse av dyrehelse henvises det til følgende paragrafer:

§ 19 Dyrehelse

«Enhver skal utvise nødvendig aktsomhet, slik at det ikke oppstår fare for utvikling eller spredning av smittsom dyresykdom».

Forskrift om transport av akvakulturdyr

Formålet med forskriften er å fremme god helse hos akvatiske dyr og ivareta god velferd hos fisk under transport.

§17 Særlig om vannkvalitet og vannvolum i lukket system

«Transport i brønnbåt med lukkede ventiler, i bil og kar, herunder også de transporter som kun tidvis skjer lukket, må planlegges slik at god vannkvalitet opprettholdes. Dette innebærer også at det må tas hensyn til hyppighet av vannskifte og mulige steder for hvor dette kan gjennomføres».

Forskrift om etablering og utvidelse av akvakulturanlegg, zoobutikker m.m

Formål med denne forskriften er å fremme god helse hos akvatiske dyr og ivareta god velferd hos fisk og tiftokreps.

§ 7 Forhold som vurderes ved godkjenning

«For at godkjenning skal kunne gis må etableringen av akvakulturanlegget, eller havbeitet, ikke innebære uakseptabel risiko for spredning av smitte, herunder smitte inn til akvakulturanlegget eller havbeitet og dets omkringliggende miljø.

I vurdering av smittefaren skal det legges særlig vekt på avstand til vassdrag, annen akvakulturrelatert virksomhet og til grupper av akvakulturanlegg. Det skal også legges vekt på hvilken art som skal produseres, driftsform og produksjonsomfang.

For akvakulturanlegg i sjø, vurderes avstand til annen akvakulturrelatert virksomhet og vassdrag i hovedsak ut fra plassering av produksjonsenhetene. For akvakulturanlegg på land vurderes avstand til andre akvakulturrelaterte virksomheter og vassdrag i hovedsak ut fra vanninntak og avløp».

Forskrift om dyrehelse (dyrehelseforskriften)

Formålet med denne forskriften er å fremme forebygging og bekjempelse av dyresykdommer som kan overføres til dyr og mennesker.

Dyrehelseregulverket krever at alle godkjente akvakulturanlegg skal ha en biosikkerhetsplan. Dette skal være en dokumentert og faglig vurdert plan som viser hvordan smitte kan komme seg inn i et akvakulturanlegg, spre seg innad i anlegget og overføres til miljøet eller til andre akvakulturanlegg.

Forskrift om bekjempelse av lakselus i akvakulturanlegg

Formålet med denne forskriften er å redusere forekomsten av lakselus slik at skadevirkningene på fisk i akvakulturanlegg og i viltlevende bestander av laksefisk minimaliseres, samt redusere og bekjempe resistensutvikling hos lakselus.

§ 4 Samordnet plan for kontroll og bekjempelse av lakselus

«Akvakulturanleggene skal ha en plan for effektiv kontroll og bekjempelse av lakselus. Planen skal være samordnet med andre akvakulturanlegg innenfor et nærmere bestemt geografisk område. Omfanget på det geografiske området skal bestemmes ut fra hydrografiske forhold og plasseringen av akvakulturanlegg, slik at området er egnet for å få til en effektiv kontroll og bekjempelse».

§ 5 Soner for kontroll og bekjempelse av lakselus

«Dersom planen etter § 4 ikke anses som tilstrekkelig til å oppfylle forskriftens formål, kan Mattilsynet fastsette forskrift om sone for å sikre gjennomføring av nødvendige tiltak».

Faglige merknader til kommuneplanens arealdel

I arealplan er det tatt ut flere områder som i tidligere arealplan har vært avsatt til akvakultur. Mattilsynet ser på det som positivt at kommunen har tatt ut disse områdene. Vi har i tillegg merknader på to andre områder som vi mener bør vurderes fjernet fra planen.

Vi har under listet opp de områdene vi har kommentarer/innspill på.

Lokalitet	Kommentar
A101 Støtt, Vakthusleia A102 Støtt, Lomøya A103 Indrestøtt SV	<p>Alle disse tre områdene er foreslått fjernet i arealplan.</p> <p>Mattilsynet er enig i dette med bakgrunn i kort avstand til område hvor det har vært mulig med åpen transport.</p>
A104 Gåsvær	<p>Området er fjernet i arealplan. Mattilsynet er enig i denne vurderingen, da vi i sak 2021/259176 har avslått søknad om etablering av ny lokalitet for matfisk av laks på grunn av at økt biomasse i havet ville ført til mer lus og økt smittepress.</p> <p>Området ligger i et gytefelt for torsk. Det ville av den grunn ikke vært aktuelt å etablere lokalitet for torsk her.</p>
A105 Teksmona S	<p>Lokalitet 29776 Teksmona, tilhørende Nova Sea, er etablert her.</p> <p>Teksmona ligger 7,5 km fra lokalitet Isberga, 9 km fra Meløysjøen og 11 km unna Sandøyen. Samtlige tre lokaliteter er åpne sjølokaliteter.</p> <p>Teksmona, Isbergan og Meløysjøen har koordinert drift, hvor smolt settes ut i samme tidsrom og man har koordinert brakklegging.</p> <p>Sandøyen er nylig godkjent som ny lokalitet, og er det er per nå ikke drift her.</p>
A106 Glomfjorden S; Sandvika	<p>Lokalitet 24295 Isbergan, tilhørende Nova Sea, er etablert her.</p> <p>Ligger henholdsvis 7,5 km og 9,4 km unna sjølokalitetene Teksmona og Meløysjøen. Avstanden er omtrent 10,5 unna settefiskanlegget Glomfjord tilhørende MOWI.</p> <p>Som beskrevet over er Isbergan, Meløysjøen og Teksmona koordinert.</p>
A107 Vassdalsvik	<p>Vassdalsvik Alge er etablert her.</p>
A108 Meløy, Røsshagen	<p>Lokalitet 28956 Meløysjøen, tilhørende Nova Sea, er etablert her.</p> <p>Avstanden er 9 km til Teksmona, 9,4 km unna Isbergan, 10 km unna Storvika og 10,5 km unna Sandøyen.</p> <p>Som beskrevet over er Isbergan, Meløysjøen og Teksmona koordinert.</p>
A109 Meløya; Vassvika	<p>Per i dag er det ikke etablert noen lokaliteter for akvakultur i dette området.</p> <p>Området er fjernet i arealplan. Mattilsynet er enig i den vurderingen. Avstanden er kort til allerede etablerte lokaliteter, omtrent 3 km til lokalitet Meløysjøen.</p>
A110 Meløyværet øst	<p>Lokalitet 45173 Sandøyen, tilhørende MOWI, er etablert i dette området.</p> <p>Avstanden til Teksmona er 11 km, mens det er 7 km til Storvika. Plasseringen er vurdert til å kunne føre til at lus smittes til og fra nærliggende lokaliteter. Det vil være virksomhetens planer, styring og aktive tiltak som er avgjørende for i hvilken grad smitterisikoen holdes lav.</p>

A111 Meløyværet vest	<p>Per i dag er det ikke etablert noen lokaliteter for akvakultur i dette området.</p> <p>Avstanden til område 110 (og dermed lokalitet Sandøyen) er kort, i underkant av 2 km. Det er også omtrent 2 km til lokalitet Storvika. Vi vil avslå søknad om lokaliteter her, da en slik etablering vil fungere som et bindeledd for smitte mellom de allerede etablerte lokalitetene.</p> <p>Mattilsynet anbefaler at dette området vurderes fjernet fra arealplanen.</p>
A112 Bolgværet	<p>Lokalitetene 13125 Storvika og 11144 Svinvær er etablert her. Begge lokalitetene har hold av laksefisk, og er tilhørende Nova Sea.</p> <p>Lokalitetene driftes koordinert, med koordinert utsett og koordinert brakklegging.</p>
A113 Ågskardet, Åbotsvika	<p>Per i dag er det ikke etablert noen lokaliteter for akvakultur i dette området.</p> <p>Avstanden fra området til allerede etablerte sjølokalitet 30097 Djupvik er omtrent 3,5 km, og 6 km til Skålsvika. Det er like i overkant av 3 km til settefiskanlegget 26375 Åmøya tilhørende Nordland Akva AS. Det er 4,5 km til etablerte landanlegg 33717 Æsvika I, hvor det er hold av steinbit.</p> <p>Anbefalt minsteavstand i Mattilsynets retningslinje er 5 km fra settefiskanlegg til andre lokaliteter. Dette gjelder både laksefisk og marine arter. Mattilsynet vil derfor avslå søknader som kommer inn for dette området.</p> <p>Mattilsynet anbefaler at dette området fjernes fra planen.</p>
A114 Holandsfjorden, Skålsvika	<p>Lokalitet 11138 Skålsvika, tilhørende Nova Sea er etablert i området. Lokaliteten har hold av laksefisk.</p> <p>Avstanden er 3 km til Rendalsvik og 10,5 km til Djupvik. Skålsvika, Djupvika og Rendalsvika driftes koordinert.</p>
A115 Holandsfjorden, Rendalsvik	<p>Lokalitet 11072 Rendalsvik, tilhørende Nova Sea er etablert i området. Lokaliteten har hold av laksefisk.</p> <p>Avstanden er 3 km til Skålsvika og 14 km til Djupvik. Det er i underkant av 13 km til godkjente settefiskanlegg 45052 Kilvik. Sistnevnte er ikke bygget ennå.</p>
A116 Åmøya vest, Frosvika	<p>Lokalitet 45073 Frosvika, tilhørende Norcod AS, er etablert i området. Lokaliteten har hold av torsk.</p> <p>Per nå er det en anbefalt minsteavstand på 2,5 km til andre lokaliteter med laksefisk. Avstanden er 4 km til Svinvær og 5,3 km til Storvika. Det er omtrent 7 km til Åmøya.</p>
A117 Skardsfjorden, Herstad	<p>Per i dag er det ikke etablert noen lokaliteter for akvakultur i dette området. Området er fjernet i arealplan.</p> <p>Mattilsynet er enig den vurderingen. Området ligger omtrent 2,5 km unna lokalitet 30097 Djupvik, som har hold av laksefisk. Området ligger omtrent 4 km unna inntakspunkt for landanlegget 26375 Åmøya, som produserer settefisk av laks.</p> <p>Med tanke på smitte er området lite egnet for oppdrett av laksefisk.</p>

	Området ligger 3,5 km unna lokalitet 45073 Frosvika. Området vil dermed heller ikke være egnet for oppdrett av torsk, også på grunn av smittefaren.
--	---

Med hilsen

Arnt Inge Berget
avdelingssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Kopi til

MELØY KOMMUNE
FISKERIDIREKTORATET

Gammelveien 5
Postboks 185 Sentrum

8150
5804

ØRNES
BERGEN